

EXPUNERE DE MOTIVE

Proiect de Lege pentru stabilirea unor măsuri în vederea implementării programului „Primul Monument Restaurat”

1. Descrierea situației actuale

Potrivit unei centralizări realizate, în noiembrie 2021, de Institutul Național al Patrimoniului a datelor existente la nivelul serviciilor publice deconcentrate ale Ministerului Culturii, în România existau cel puțin 801 monumente istorice în pericol de dispariție, majoritatea din categoria monument (2,63% din numărul total al monumentelor istorice din România), numărul fiind în creștere față de datele precedente (593 de monumente istorice la nivelul anului 2013). Suplimentar acestui număr, multe alte monumente istorice se află într-o stare precară de conservare.

Proiectul *Strategiei naționale privind protejarea monumentelor istorice 2022-2032* identifică între problemele care afectează protejarea monumentelor istorice: „fonduri insuficiente, acoperirea limitată și lipsa de diversitate a instrumentelor financiare și absența măsurilor de sprijin și stimulare a protejării monumentelor istorice și a patrimoniului cultural, pentru proprietari și administratori publici sau privați”, „lipsa unor scheme de creditare și finanțare eficientă pentru proprietari privați de monumente istorice” ș.a.a.

Nivelul avansat al degradării monumentelor determină scăderea calității mediului și a imginii localităților în care acestea se află, scăderea calității vieții și diminuarea interesului social, economic și turistic în și pentru zonele în care monumentele sunt amplasate. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor reprezintă o acțiune de interes public, nu doar potrivit prevederilor art. 2 din Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, din perspectiva protejării istoriei, culturii și civilizației naționale și a contribuției acestora la universal, ci și în scopul asigurării sănătății, integrității fizice și siguranței populației și a calității mediului înconjurător.

Începând cu anul 2009 a fost implementat programul „Prima casă”, aprobat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.60/2009, în prezent denumit „Noua casă” care a a cunoscut până în prezent o dinamică semnificativă, antrenând fluxuri de numerar în economie și stimulând în mod indirect industriile orizontale adiacente sectorului construcțiilor.

Prin Legea nr. 153/2011 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor, cu modificările și completările ulterioare se asigură un cadru pentru finanțarea proiectării și executării lucrărilor de intervenție de către autoritățile administrației publice locale prin bugetul local, în limita fondurilor aprobate anual cu această destinație sau prin credite bancare acordate de instituții de credit, cu garanție guvernamentală și cu dobândă subvenționată. Legea nr. 153/2011 se referă doar la anumite lucrări de intervenție la anvelopa clădirilor cu locuințe.

Pentru sprijinirea unei rezolvări a problemei monumentelor istorice aflate în stare proastă, considerăm necesare prevederi legislative care să se refere nu doar la reabilitarea anvelopantei clădirii, ci la conservarea, restaurarea și punerea în valoare a întregului imobil. De asemenea, este necesară extinderea aplicabilității prevederilor legale de sprijin financiar pentru operatorii economici, în situația existenței unor scheme de ajutor de minimis/stat.

Luând în considerare succesul Programului „Noua casă”, precum și exemple de succes de implementare a prevederilor Legii nr. 153/2011 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor, cu modificările și completările ulterioare, cel mai notabil fiind cel al Municipiului Oradea, într-un context în care multe monumente istorice din România se află în pericol de dispariție sau în stare proastă și din cauza faptului că proprietarii se confruntă cu dificultăți în accesarea unui credit de investiții imobiliare destinat restaurării și punerii în valoare a monumentului istoric, considerăm oportună aprobarea unor dispoziții cu privire la acordarea de sprijin financiar pentru conservarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice

2. Schimbări preconizate

Prin prezenta inițiativă legislativă se instituie programul „Primul Monument Restaurat”. Derularea acestuia se face în limita bugetelor alocate în acest sens și nu presupune o creștere a cheltuielilor bugetului de stat sau a bugetelor locale.

Inițiativa legislativă se referă la imobile sau parte de imobile care beneficiază de regimul juridic de protecție de monument istoric din categoria monument, potrivit prevederilor art. 3 lit. a) din Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Inițiativa legislativă crează condițiile pentru dezvoltarea pieței imobiliare a monumentelor, stimularea în mod indirect a persoanelor juridice care au ca obiect de activitate conservarea și restaurarea monumentelor și a celor din industriile orizontale legate de acest sector, menținerea și crearea de locuri de muncă etc. Pe de altă parte, creșterea numărului de clienți ai băncilor, prin creșterea gradului de securizare a creditelor ca urmare a preluării riscului de credit al clienților de către stat prin Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii -

SA – IFN va contribui la reducerea provizioanelor constituite de bănci în temeiul reglementărilor BNR, deblocând astfel lichiditățile acestora și, pe cale de consecință, va reduce costurile de acordare a creditelor suportate de client.

Inițiativa legislativă conduce la ameliorarea fondului construit prin conservarea și restaurarea monumentelor și la sprijinirea persoanelor care doresc să realizeze acest lucru, dar întâmpină dificultăți în accesarea finanțării necesare din cauza lipsei de garanții.

Inițiativa legislativă mai prevede:

- a) corelări ale dispozițiilor Codului Fiscal cu cele ale Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- b) prevederea posibilității acordării de scutiri/reduceri de impozit pentru monumentele istorice în care se desfășoară activitățile comerciale în situația existenței unor scheme de ajutor de minimis/stat;
- c) acordarea unei scutiri de taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor următoarele pentru întreținerea, repararea, conservarea, consolidarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice; o stare fizică mai bună a monumentelor istorice va contribui la creșterea calității vieții în zonele în care acestea se află și va conduce la o creștere a veniturilor realizate de administrațiile publice locale din respectivele zone;
- d) eliminarea suprainpozitării terenurilor nelucrate aflate în situri arheologice; nelucrarea acestora reduce riscul punerii în pericol a patrimoniului arheologic;
- e) eliminarea posibilității de a aplica scutirile de impozit în situația clădirilor și terenurilor care au regim juridic de protecție de monument istoric din intravilan neîngrijite;
- f) explicitarea faptului că administrația publică locală acordă consultanță proprietarilor, administratorilor sau titularilor altor drepturi reale asupra monumentului istoric, privind contractarea lucrărilor de protejare, verificarea modului de realizare a acestora pe toată durata executării acestora;
- g) pentru încurajarea lucrărilor de conservare și restaurare a monumentelor, propunem exceptarea de la prelevarea cotelor pentru Casa Socială a Constructorilor și Inspectoratul de Stat în Construcții.

3. Impactul socioeconomic și impactul financiar asupra bugetului general consolidat

Aplicarea prevederilor din prezenta inițiativă legislativă nu impune realizarea de cheltuieli, ci se va realiza cu încadrarea în limita fondurilor aprobate anual cu această destinație de fiecare ordonator principal de credite, prin buget, în măsura în care acesta aprobă astfel de fonduri (astfel nu este necesară depunerea unei fișe financiare referitoare la inițiativa legislativă). Aplicarea inițiativei legislative este de așteptat că va avea un impact pozitiv asupra societății (conservarea, restaurarea și punerea în valoare a unor repere identitare) și economiei (crearea de locuri de muncă în construcții și post intervenție, utilizarea unor construcții în prezent abandonate sau folosite la un nivel substandard etc).

4. Impactul asupra sistemului juridic

Inițiativa legislativă nu are impact asupra legislației în domeniul achizițiilor publice și nu se referă la: transpunerea/aplicarea legislației UE și Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Inițiativa legislativă contribuie la implementarea angajamentelor asumate de România urmare a ratificării prin *Legea nr. 157/1997* a art. 6 din *Convenția pentru protejarea Patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 03.10.1985*.

Dispozițiile finale ale inițiativei legislative prevăd modificări și completări ale:

- a) Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 10 septembrie 2015, cu modificările și completările ulterioare;
- b) Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 573 din 3 iulie 2006, cu modificările și completările ulterioare
- c) Legii nr. 215/1997 privind Casa Socială a Constructorilor publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 22 decembrie 1997, cu modificările și completările ulterioare
- d) Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 487 din 31 mai 2004, cu modificările și completările ulterioare

Urmare a acestora, în vederea implementării noilor dispoziții, se va modifica și completa H.G. 1/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

5. Consultările derulate în vederea elaborării actului normativ și activități de informare publică

În vederea elaborării inițiativei legislative, a consultării publice cu privire la propunerile cuprinse în aceasta și pentru informarea publică au avut loc următoarele întâlniri:

- a) 20 iunie 2023 - dezbateră parlamentară organizată în Senatul României cu tema „Clădirile-monument: finanțare pentru restaurare, valorificare, protecție prin legi coerente” cu autorități, comunitatea profesională și societatea civilă: Ministerul Culturii, Direcția pentru Cultură a Municipiului București, Consiliul General al Municipiului București, Administrația Municipală pentru Consolidarea Clădirilor cu Risc Seismic din cadrul Primăriei Municipiului București, Muzeul Ororilor Comunismului, Ordinul Arhitecților din România, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, Asociația pentru Tranziția Urbană, Centrul Român de Inovație în Dezvoltare Locală, Asociația ARCHE;
- a) 17 iunie 2023 - dezbateră publică cu aceeași temă organizată la Muzeul Țării Crișurilor, Oradea, cu participarea autorităților, comunității profesionale și a societății civile;
- b) 12 iunie 2023 - discuții cu Uniunea Națională a Restauratorilor de Monumente Istorice - întâlnire la Senat privind îmbunătățirea legislației în domeniu;
- c) 25 mai 2023 - dezbateră publică organizată la Consiliul Județean Iași pe marginea inițierii unui pachet legislativ gândit să ofere instrumentele necesare protejării, conservării și reabilitării patrimoniului cultural imobil, precum și resursele materiale necesare. La dezbateră au participat reprezentanți ai autorităților, comunității profesionale și societatea civilă.

Inițiativa legislativă a fost transmisă Asociației Municipiilor din România. Până la acest moment nu au fost primite observații de la aceasta.

După depunerea inițiativei legislative, Biroul permanent al Senatului va transmite proiectul structurilor prevăzute de lege în vederea avizării. În vederea cu aplicării dispozițiilor Legii nr. 52/2003, inițiativa legislativă va fi disponibilă pe paginile web ale Senatului (<https://senat.ro/LegiProiectAdmin.aspx>) și Camerei Deputaților (https://cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.lista?std=DZ) unde persoanele interesate vor putea transmite opinii cu privire la aceasta.

h) Măsurile de implementare

Ministerul Finanțelor este autorizat să mandateze Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii - SA - IFN în vederea emiterii de garanții în numele și în contul statului, cu încadrarea în plafonul privind emiterea de

garanții de către Guvern, prin Ministerul Finanțelor, stabilit potrivit prevederilor art. 26 alin. (2) și (5) și art. 29 alin. (1) lit. e) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010, republicată, în favoarea instituțiilor de credit care acordă credite beneficiarilor din cadrul Programului „Primul Monument Restaurat”.

DANIEL FENECHIU

Bratocn Liner

GABRIEL ANDRONACHE, deputat PNL -

**Tabel cu semnatarii
propunerii legislative
Proiect de Lege pentru stabilirea unor măsuri în vederea implementării
programului „Primul Monument Restaurat”**

NR.	PARLAMENTAR	SEMNĂTURĂ	PARTID
1.	Raluca Turcan		PNL
2.	Meagan Nicolae		PNL
3.	SCARLAT GORGE		PNL
4.	CITU FLORIN		PNL
5.	BIEN DINUT		PNL
6.	CRISTIAN CHIRTES		PNL
7.	IORDACHE ION		PNL
8.	Doru Constantin Ciubuc		PNL
9.	Livia Voiculescu		PNL
10.	Pauline Nicoleta		PNL
11.	Niculescu Tătaruș Ovidiu		PNL
12.	TRU IVAZARE EUGEN		PNL
13.	VOZARU MIHAIL		PNL
14.	Adrian Hatoș		PNL
15.	Doru Ciubuc		PNL

NR.	PARLAMENTAR	SEMNĂTURĂ	PARTID
16.	Viorel Badea		ADK
17.	Cadariu Daniel		PHK
18.	NAZARE ALEXANDRU		PNL
19.	Bemreanu Septimiu		PNL
20.	Pandea Ciprian		PNL
21.	Anişte Monica Cristina		PNL
22.	MOS ARINA		PNL
23.	GURAN VILAIL		PNL
24.	GIURU STELA		PNL
25.	GHEORGHE AMBRONACHE		PNL
26.	Bătescu Linu		PNL
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			